

Investigation website [Electronic resource]. — Access mode: <https://www.fbijobs.gov/career-paths/special-agents>.

Before employees start their work in the FBI, they must undergo an intensive background study, which includes a polygraph, a drug test, a bank account check, a loan commitment, and interviews with former and current colleagues, neighbors, friends, teachers, etc., covering the last 10 years or from the 18th birthday.

So, there is a lot of common features between the FBI in the USA and the SBI in Ukraine, but there are also distinctive features, first of all, structural elements and the crimes that can be investigated by them.

Зубченко М. В.

студент 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Федеральне бюро розслідувань (ФБР) — підрозділ Міністерства юстиції США, що підпорядковується безпосередньо главі цього відомства, який одночасно є генеральним прокурором США. Воно поєднує в собі функції контррозвідки, політичної поліції та кримінального розшуку. Відповідно до цих функцій ФБР здійснює діяльність в трьох напрямках: забезпечення національної безпеки, забезпечення внутрішньої безпеки, боротьба з кримінальною злочинністю (Офіційний сайт ФБР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.fbi.gov>).

В інтересах забезпечення національної безпеки на ФБР покладено функції головної контррозвідувальної служби США, які регулюються Виконавчим наказом президента США № 12333 від 4 грудня 1981 року. Слід зазначити, що ФБР не володіє монополією на контррозвідувальну діяльність. Контррозвідкою займається і ряд інших американських спецслужб (Executive Order № 12333-United States intelligence activities of Dec. 4, 1981 [Електронний ресурс] // The U. S. National Archives and Records Administration. — Режим доступу: <https://www.archives.gov/federal-register/codification/executive-order/12333.html>).

Під забезпеченням внутрішньої безпеки мається на увазі боротьба з особами та організаціями, що ставлять за мету повалення американського уряду, нанесення шкоди інтересам Сполучених Штатів, пору-

шення конституційних прав американських громадян. З 1982 року ФБР стає головним органом по боротьбі з тероризмом на території США, а з 1984 року ФБР доручено розслідування всіх терористичних актів, жертвами яких стають американці за межами США.

Третій напрям діяльності ФБР — боротьба з кримінальною злочинністю. Оскільки компетенція американських поліцейських структур обмежена межами штатів, ФБР фактично виконує роль загальної поліції, розслідуючи злочини, вчинені на території декількох штатів, а також близько 250 видів злочинів, віднесених до категорії «федеральних» (пограбування банків, викрадення людей, використання вибухових пристроїв, замаху на президента і вищих посадових осіб США, наркобізнес і т. д.)

Директор ФБР призначається на свою посаду президентом США, при цьому його кандидатура затверджується Сенатом. На даний час термін перебування на посаді директора обмежений 10 роками.

На відміну від ЦРУ, у директора ФБР тільки один заступник, який заміщує його в разі відсутності, хвороби і т. п., а також допомагає в керівництві повсякденною діяльністю підрозділів Бюро (за винятком тих, що підпорядковані безпосередньо директору). Крім того, у вище керівництво Бюро входять 14 помічників директора ФБР. 11 з них очолюють управління ФБР, інші троє є начальниками найбільших офісів — в Вашингтоні, Нью-Йорку і Лос-Анджелесі.

Найбільш важливі питання діяльності ФБР розглядаються і вирішуються на засіданні виконавчої конференції, яка скликається, як правило, раз в два місяці.

Штаб-квартира ФБР розташована у Вашингтоні. Крім того, на території США є також 56 регіональних офісів та офіс в Пуерто-Ріко) і близько 400 відділень ФБР. У 24 містах США є спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю.

Основну частину структури ФБР складають 11 управлінь:

Інспекційне управління. Підпорядковане безпосередньо директору ФБР. Займається наглядом за всіма оперативними і допоміжними підрозділами Бюро, включаючи регіональні офіси, перевіряючи дотримання ними законів США і внутрішніх інструкцій ФБР, економічність і обґрунтованість використання фінансових ресурсів.

Управління по боротьбі з тероризмом включає в себе два оперативних підрозділи, перше з яких займається розслідуванням справ, пов'язаних з міжнародним, а друге — з внутрішнім тероризмом.

Управління національної безпеки (до 1994 року — управління контррозвідки). Координує розслідування, пов'язані з протидією іноземним розвідкам. Також відповідає і за питання внутрішньої безпеки ФБР. Основну частину управління складають чотири відділи. Три з них організовують і координують в масштабах США заходи

по «розробці» зарубіжних установ та їх персоналу з метою виявлення розвідників і осіб з числа американців і громадян інших країн, підозрюваних в зв'язках з закордонними спецслужбами. Четвертий відділ підтримує контакти з питань контррозвідки з поліцією, ЦРУ і іншими американськими урядовими відомствами, а також з поліцією і спецслужбами інших країн.

Управління кримінальних розслідувань займається розслідуванням кримінальних злочинів, віднесених законодавством США до категорії федеральних. В першу чергу, це особливо небезпечні злочини проти життя і здоров'я громадян, вчинені при обтяжуючих обставинах, пограбування банків, злочини на транспорті, привласнення і розтрата федеральних коштів, хабарництво і т. п. У структурі Управління є відділ по боротьбі з організованою злочинністю, який, зокрема, займається боротьбою з рекетом, виявленням злочинів у сфері азартних ігор і лотерей, припиненням підкупу і хабарів в спорті і т. д.

Управління розслідувальних служб (Investigative Services Division). Створено в кінці 1999 року в рамках реорганізації, включивши в себе підрозділи, що раніше входили до складу управління національної безпеки і управління кримінальних розслідувань. Управління покликане ліквідувати роз'єднаність у діях структур ФБР. До нього стікається інформація, видобута різними підрозділами. Крім того, воно координує міжнародну діяльність ФБР.

Управління служб інформації у кримінальних злочинах займається централізованим збором та зберіганням всієї інформації по кримінальних злочинах, що надходить не тільки від підрозділів ФБР, але і від місцевих поліцейських структур, а також інших відомств, як федерального рівня, так і підпорядкованих владі окремих штатів. У віданні управління знаходяться зібрані ФБР дос'є, а також централізована картотека відбитків пальців. Крім того, управління займається збором і обробкою кримінальної статистики.

Управління інформаційних ресурсів. У веденні цього підрозділу знаходяться інформаційні системи ФБР, що забезпечують централізований збір, обробку та використання інформації, а також необхідна для їх функціонування технічна інфраструктура.

Управління адміністративних служб. Керує всіма питаннями, пов'язаними з підбором і розстановкою кадрів, рекрутуванням нових співробітників і т. п. До складу управління входить також відділ спеціальної перевірки. Його основне завдання — перевірка осіб, що призначаються на посади в Білому домі, Конгресі США, Міністерстві юстиції та в самому ФБР, пов'язані з допуском до державних секретів.

Фінансове управління контролює всю фінансову діяльність ФБР.

Лабораторне управління. У 1997 році на території Академії ФБР в Квонтіко було розпочато будівництво нової лабораторії, замість ста-

рої, що розташовувалася в штаб-квартирі ФБР. Будівництво, на яке було виділено 130 млн доларів, завершилося влітку 2000 року. Нова лабораторія ФБР — одна з найбільших і оснащених криміналістичних лабораторій в світі.

Навчальне управління. Розташоване в Квонтіко, штат Вірджинія, де розміщується Академія ФБР. Крім самої Академії, керує всіма навчальними і тренувальними програмами Бюро (Student handbook : FBI Academy, Quantico, Virginia / FBI National Academy / Quantico, Va. : U. S. Dept. of Justice, Federal Bureau of Investigation, FBI National Academy (1998).

Крім управлінь, в структуру ФБР входять:

Відділ генерального радника. Підпорядкований безпосередньо директору ФБР. Стежить за дотриманням співробітниками ФБР Конституції і законів, кримінального кодексу, а також діючих правил та інструкцій.

Відділ професійної відповідальності. Займається розслідуванням злочинів і серйозних правопорушень, скоєних співробітниками ФБР.

Відділ забезпечення рівних службових можливостей (Office of Equal Employment Opportunity Affairs). Стежить за тим, щоб при прийомі на роботу в ФБР і просуванні по службі не було будь-якої дискримінації: за расовою, релігійною, національною належністю, статтю або віком (3. ЕЕОС: The Real Deal: (Equal Employment Opportunity Commission) / Phillip M. Duse. Xlibris (June 5, 2002).

Відділ по зв'язках з громадськістю і Конгресом. Відповідає за роботу з органами законодавчої влади, засобами масової інформації, а також широкою публікою.

Хоча сфера діяльності ФБР в основному обмежується територією США, Бюро має в своєму розпорядженні також численні представництва в зарубіжних країнах, мережа яких постійно розширюється.

Оперативні працівники ФБР традиційно називаються «спеціальними агентами». Цей термін був запозичений у Секретної служби Сполучених Штатів, група співробітників якого склала свого часу кістяк новоствореного Бюро розслідувань — нинішнього ФБР.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Деменчук Марина Олександрівна.*